

**UNIWERSYTET PEDAGOGICZNY
IM. KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ
W KRAKOWIE**

SZKOŁA DOKTORSKA

DYSCYPLINA: NAUKI O BEZPIECZEŃSTWIE

mgr inż. Karolina Baron

**Bezpieczeństwo ekologiczne w zakresie gospodarowania wodami w miastach
województwach Górnej Wisły w latach 2010-2020**

Promotor: prof. dr hab. Sergiusz Wasiuta

Kraków, 2024

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Diagnoza systemu gospodarowania wodami w miastach wojewódzkich w obszarze regionu wodnego Górnej Wisły, koncentruje się na trzech formach kryzysu wodnego, do których zaliczono powódzie, braki oraz skażenia wody pitnej, obecne w obszarach zurbanizowanych w okresie dekady (2010-2020). Identyfikacja relacji miejskiej polityki wodnej w każdym z tych obszarów na przykładzie Krakowa, Kielc oraz Rzeszowa pozwala nie tylko na analizę komparatystyczną, ale również ewaluację aktualnej kondycji systemu zarządzania ryzykiem i poziomu bezpieczeństwa oraz odporności na zagrożenia związane z żywołem wody. Czy zatem gospodarowanie wodami w analizowanym zakresie jest utrzymane na zrównoważonym poziomie? Przegląd skupia się wokół próby odpowiedzi między innymi na to pytanie badawcze traktując zagrożenie kryzysu wodnego w sposób kolektywny.

W celu wypełnienia potrzeby holistycznego ujęcia, które pozwoli na zbudowanie obiektywnej diagnozy zarządzania sektorem wodnym przeprowadzono kompleksowe badania zawierające identyfikację interesariuszy, opracowanie danych jakościowych (pochodzących z dokumentacji raportowej i finansowej oraz procedur prawnych, organizacyjnych, strategicznych i technicznych), ilościowych (na podstawie zastanych danych statystycznych), jak również badania ankietowe obejmujące weryfikację poziomu współpracy międzysektorowej, poczucia bezpieczeństwa oraz świadomości mieszkańców i instytucji zarządzających. Przez wzgląd na interdyscyplinarny charakter problemu badawczego analiza obejmuje aspekty prawno – organizacyjne, finansowe, gospodarcze, edukacji i kultury oraz zasobów naturalnych na każdym poziomie systemu zarządzania bezpieczeństwem ekologicznym, a w szczególności wodnym.

Konstrukcja logiczno-merytoryczna pracy badawczej składa się z siedmiu rozdziałów. Struktura dysertacji została usystematyzowana poprzez podział na część teoretyczną, analityczną oraz diagnostyczną. Na początku określona została metodologia badań, w tym: problem badawczy, przedmiot i zakres badań, cele, hipotezy, przyjęte metody i techniki, założenia i ograniczenia badań, ale również ocena materiału źródłowego i literatury przedmiotu. W kolejnym etapie przedstawiono teoretyczne aspekty bezpieczeństwa ekologicznego oraz rodzajów zagrożeń w środowiskach zurbanizowanych, a także miejskiej odporności podczas kryzysu wodnego, co stało się początkiem charakterystyki (w tym: ewolucji ochrony oraz występujących następstw) ich rodzajów, a więc powodzi, deficytów oraz skażeń wody pitnej. Następnie zidentyfikowane zostały metody działania w obliczu zagrożenia poprzez przekrój przez minione zdarzenia kryzysowe w badanych ośrodkach miejskich

(Kraków, Kielce, Rzeszów) oraz uregulowania prawne na szczeblu lokalnym, ogólnopolskim, czy europejskim, a także proces decyzyjny obowiązujący w obrębie tkanek miejskich. Pogłębiona analiza dokumentacji, danych statystycznych, cech charakterystycznych oraz wyników badań ankietowych (skierowanych do mieszkańców oraz podmiotów zarządzających), stały się podstawą weryfikacji stanu faktycznego. Kolejno dokonane zostało syntetyczne zestawienie cech systemu poprzez analizę wyników dokonanego przeglądu, identyfikacji relacji miejskiej polityki wodnej, a także analizę porównawczą jej poziomu w rozważanych miastach. Efektem finalnym jest pełna diagnoza systemu zarządzania ryzykiem kryzysu wodnego, a dalej wielobranżowe rekomendacje dla odmiany jego kondycji w przyszłości wraz z zarysem perspektywy kontynuacji badań. Przegląd elementów składających się na stan faktyczny w badanym okresie pozwolił na osiągnięcie założonych celów oraz weryfikację hipotez. Dokonano zatem ewaluacji systemu gospodarowania wodami w Krakowie, Kielcach i Rzeszowie wraz określeniem stopnia analogii i rozbieżności oraz zidentyfikowano relacje miejskiej polityki wodnej z perspektywy zagrożenia i zarządzania powodzią, skażeniem i deficytem wody pitnej.

Przeprowadzony proces badawczy w prezentowanych obszarach, wychodząc naprzeciw aktualnym problemom rozwoju tkanki miejskiej ma szczególną użyteczność społeczno-gospodarczą, gdyż ujmuje w sposób kompleksowy problematykę badawczą z perspektywy bezpieczeństwa, starając się zdiagnozować system zarządzania kryzysem wodnym. Wyniki i wnioski mogą stanowić pierwszy krok w długim procesie kreacji właściwej administracji, która to dąży do uzyskania w przyszłości statusu odporności na zagrożenie ze strony wody w środowiskach zurbanizowanych. Ponadto praca stanowi materiał, który w kolejnych badaniach (przy rozszerzeniu zakresu rzeczowego, czasowego bądź przestrzennego) może zostać poddany kontynuacji, zestawieniu i/lub konfrontacji.